

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 8: In anum libidinosam

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A pisc. Mompess. codice manu scripto descripsisse: In illo igitur codice ascriptum reperi, *ni in dispares feras*. quæ scriptura si est antiqua, nulla, meo quidem iudicio, ei est anteponenda.

FVRORNE CÆCVS] infaniæ vos agit præcipiteis, an vis aliqua maior, nempe θεὸς βία, seu θεοβλάβεια, seu θεόπεμπλος συμφορὰ, an culpa?

ET ORA PALLOR ALBVS, &c.] Virgilius Æneid. 4. *Hæc effata silet, pallor simul occupat ora.*

MENTESQVE PERC. STVP.] conscientia sceleris obstupuerunt. Hom. ὀδ. ω. Τέκνον ἐμὸν, θυμὸς μοι ἐνὶ στήθεσσι πέθειται. percellere autem est ita commouere, ut proruas ac prosternas: peruertere, euertere. infra Od. II. *Amore percussus graui.*

SCELVSQVE FRATERNA NECIS] vult bella ciuilia ex scelere Romuli, qui fratrem Remum interfecit, à Dijs immortalibus in Romanos esse immissa, atq; inuecta. Virg. Georg. I. refert accepta periurio Laomedontis, *satis iam pridem sanguine nostro Laomedontæa luimus periuria gentis.*

VT IMMERENTIS] Posteaquam Remus immeritò, & iniuria à fratre Romulo interfectus est.

B SACER] perniciosus, execrabilis, ut supra *facrum Ilium* dixit Od. 19. lib. 3. (quamquam mihi magis placet, ideò sacrum dici, vel quia Troiana mœnia à Dijs structa sunt: vel quia vrbes omnes, sacrae sunt.) & Catull. ad Virronem, *Si cui, Virro, homini sacer alarum obstitit hircus, &c.*

IN ANVM LIBIDINOSAM. Ode 8.

Rogare longo putidam te seculo,
Virgis quid eneruet meas?

Cùm sit tibi dens ater: & rugis vetus
Frontem senectus exaret:

Hiætque turpis inter aridas nateis

C Podex, velut cruda bouis?

Sed incitat me pectus, & mammae putres,

Equina quales vbera:

Ventèrque mollis, & femur tumentibus

Exile iuris additum.

Esto beata: funus, atque imagines

Ducant triumphales tuum:

Nec sit marita, quæ rotundioribus

Onusta bacis ambulet.

Quid, quòd libelli Stoici inter Sericos

Iacere puluillos amant?

Illitteratum minus nerui rigent?

Minusve languet fascinum,

Quod ut superbo prouoces ab inguine,
Ore allaborandum est tibi?

ROGARE, &c.] Præcisio est, qua utimur in indignationibus. subaudiendum enim, verumne est? oportetne: ferendumne est? aut similia. sic infra Saty. 4. lib. 2. *Tén lapides Parios lutulenta rade repalma?* Cic. pro Rosc. Amerino, *Essene quemquam tanta audacia præditum?* Idem Philip. 14. *quemquamne fuisse tam sceleratum, qui hæc fingeret?* Lucret. lib. 2. princ. *O miseris [al. cæcis] hominum mentibus, o pectora cæca: Qualibus in tenebris vite, quantisque periculis, Degitur hoc cui, quodcumque est. nonne videre, Nil aliud sibi naturam latrare, nisi ut cum [al. cui, seu quoi] Corpore seiunctus dolor absit, mente fruatur Incundo sensu, cura semota, [al. semota] metuque?* Terentius in Andria, *Nihilne esse proprium cuiquam?* Idem in Phormione, *Tantane affectum hominem quemquam esse audacia?* Iterum Horatius Satyra 8. lib. secundi. *Téne, ut ego accipiar lautè, torquerier omni Sollicitudine districtum?* sic Aristoph. in Pluto, *πὸ γὰρ ἀνιπλέγειν πομπῶν ὑμᾶς, ὡς ὁ πάντ' ἐστ' ἀγαθὸν ὑμῶν ἕξαι τὴν πνίαν,* Cōtrà dicere vos audere, quin omnia bona vobis à paupertate proficiscantur? vbi tale quiddam subaudiri annotat scholiastes, *πῶς, ἀν' ἀκέρων ἀνάγειτο?* vel, *πῶς ἂν αὐτὸ εἴη φορπικόν?* id est, quis patienter audiat? vel, nonne sit graue & insolens dictu?

LONGO PUTIDAM TE SÆC.] longa ætate. ὑπερβολή. nam cum ætas, triginta: seculum, centum annorum spatio terminetur, vix credibile est hæc mulierem tam diu vixisse. Aiunt autem significari ac describi Gratidiam, quam acerrimo odio persequeretur Horatius, quamque nomine mutato alibi Canidiam appellat.

ENERVET] infirmet, frangat, ad Venerem ineptas reddat?

CUM SIT TIBI DENS ATER] sup. Oda 8. lib. 2. *Dente si nigro fieres, vel vno Turpior vngui* M. Tull. in Pison. *dentes putridi.*

ET RUGIS VETUS FRONT. SENECTVS] & cum senectus frontem tibi rugosam effecerit? frons exarata rugosa est intelligenda per tralationem. Mulier quædam Veneta, anus, cum essem Venetijs, mirarèrque eius cutem nitidam, facièmque omnium rugarum expertem, multis à me precibus obsecrata, ut mihi nitoris illius, & læuoris causam aperiret, dixit, se vnguento amygdalino, ex amygdalis amaris confecto, cui adiectum esset aliquantum mellis, cum radice lilij, & cera siue candida, siue flaua, omneis rugas & oris, & totius corporis absterxisse.

HIETQVE TURPIS INTER] & cum tibi sit podex ita hiulus, & patens, ut podex cruda bouis, id est, quæ cruditate laborat, quæ cibum non concoquit, ideòque cibum non continet, sed crudum eijcit. inest autem fortasse flagitiosa in his verbis obscæritas. significat enim hanc vetulam esse εὐρύστροφον.

SED INCITAT ME PECTVS, &c.] amara ironia est, hoc modo, Sed debent me pectus aridum, & mammae pendulae, & flaccidae, putres-

B que,

A que, & venter mollis ad Venerem incitare. Hoc autem mammarum vitium emendare potest edera, siue cruda, modò contusa, atque ita mammis admota: siue in vino rubro incocta vsque eò, vt parum liquoris superfit: & item cum illo reliquo exiguo liquore admota. Verùm huius incommodi muliebris remedium longè certissimū, ac probatissimum est, squatina piscis, mulieris mammis impositus. à quo narrauit mihi iuueni Rondeletus natu iam grandis, cum vnà essemus in comitatu Francisci Turnonij Cardinalis, mammas pēdulas & languidas adedò contrahi & constringi, vt virginalium mammarum similitudinem gerant. Quin (vt idem mihi cōfirmavit) siqua mulier habeat ficum, & rimam illam pudendam nimis latam & patentem vel natura, vel multo partu, aut etiam concubitu, hic piscis admotus speculuncam illam immanem ita constringet & angustam reddet, vt puellæ nondum viro maturæ rimula videatur.

B EQVINA QVALES VBERA] id est, mammæ putres & pendulæ, tales, qualia sunt equina vbera. sic enim loquuntur Latini. At Horatius Græcorum morem loquendi secutus est, apud quos id prouocabulum, quod referendi vim habet, cum eo nomine, quod antecedit, congruere solet, nulla habita eius, quod sequitur, ratione: vt Platon lib. nono de rep. in princip. *τὸ δὲ ἐνδεδῶς, ἐζορτός, ἀσπαρτέρας ἔσαι ἢ ἡνίοις, ἢ ἡνίομεν.* sic L. Luceius M. Tull. Ciceroni lib. 5. epist. *si similitudine delectaris, cum scribas, & aliquid agas eorum, quorum consuesti, gaudeo.*

E T FEMUR TVMENTIB. &c.] femur exile cum suris tumidis, vel tabem, vel aquam intercutem, vel languorem totius corporis, & ἀρροφίαν, vel similem aliquem morbum significat.

C ESTO BEATA: FVN. ATQVE] concessio est. esto quantumuis diues, & nobilis: imagines in funere tuo circumlate antiquitatem tui generis declarent. solebant. n. in pompa funebri maiorum imagines, præsertim eorum, qui triumphassent, & res præclaras gessissent, præferri. M. Tull. de orat. 2. *Quid illam anum (Iuniam, quæ effertur) patri nuntiare vis tuo? quid illis omnibus, quorum imagines duci vides? quid maioribus tuis?*

R OTVNDIORIBVS] rotunditas vniones cōmendat, vt & candor, & magnitudo, & læuor, vt scribit Plin. lib. 9. cap. 35. Quare si per bacas vniones significat, cur rotundioribus dicat, apparet: sin alias gemmas intelligat, obscurum est.

B ACIS] gemmis, lapillis. sat. 3. lib. 2. *aceto Diluit insignem bacam.*

A MANT?] solent, vt supra Od. 3. lib. 2. *Vmbra hospitalem consociare amant.* Quid, quòd inter tuos puluillos molles, & delicatos, philosophorum libros eorum, quorum disciplina seuerissima est, adhibere, & ostentare soles?

I LLITTER. NVM MIN. NERVI RIGENT?] num mentulæ minus arriguntur, si sunt ineruditæ? num mentulæ sine litteris nō arriguntur? Amicus & collega meus totum hunc locum sic explicandum putabat. Libelli Stoici cupiunt versari inter puluillos molles & delicatos, ergo

D multò magis Epicurèi. Cùm igitur ego sim Epicurèus, & doctus, existimare debes me multo fastidiosiore amatorem esse, quàm Stoicum aliquem. Quare alius tibi amator quærendus est, isque indoctus atque illitteratus. nam mentulæ illitteratæ, non minus arriguntur, quàm litteratæ. Sic ille. Sed hæc explicatio ita aliena & à verbis, & à sensu Horatij est, vt seipsa refellat: miròque eam homini illi doctissimo venire vñquam in mentem potuisse.

MINVSVE LANGVET FASCIN. &c.] hic versiculus coniungendus est cum duobus, qui deinceps sequuntur, & interrogationis nota ei appositæ, ad finem vltimi transferenda. Sed mihi prius exorandæ sunt aures verecūdiore, vt mihi ignoscant, si, dum huiusmodi locos explico, verbis flagitiosis, & obscænis vtar. nam vel intacti erant mihi relinquendi: vel, si sententiam verborum exprimere meæ partes erant, id commodè facere sine verborum turpitudine non poteram. *fascinæ* igitur hoc loco mentulam significat, vt in Priapèis, *Pedicabere fascino pedali:* Cuius rei hæc ratio est. mentulæ species è collo puerorum suspensa, aspicientibus risum mouet: atque iccirco fascinum, & fascinantium inuidiam depellere, aut placare existimabatur. Nam quæ ridicula, & subturpia sunt, fascinationib⁹ remedio sunt. Et Varro lib. 5. de lingua Latina, testatur, *collo pueri rem turpiculam suspendi solitam, ne quid obesset, bonæ scæne causa.* Idem eodem libro ea remedia, *proëbra* dicta esse docet, seu *prohebra* à prohibendo: & ite Festus: quæ Græci ἀλεξίγυχα appellant. significat autem, hanc anum ita esse deformem, vietam, rugosam, putidam, vt ad eam nemo arrigere possit, nisi ea mentulam languidam, & iacentem ore excuscit. hæc igitur erit sententia, Mentula, quam tu turpissimè ore & lingua mulcendo excitas, & erigis, minúsne iccirco læguida est, quòd ore tuo prouocata arrigitur? profectò nihilominus languida est. nam quantumuis licet ore obscænistimo, atq; impurissimo eam prouoces, tandiu stat, quamdiu eam permulces, & lingis: simulatque verò desisti mulcere, & cùm primùm tuam libidinem explere conaris, concidit, ventris tui molitudine, femorum exilitate, frontis rugis, reliqua denique totius corporis deformitate offensa, debilitata, atque eneruata. Quidam tamen per os vocem blandam intelligunt: & proferunt illud Iuuenalis. *Vox blanda & nequam digitos habet.* significat igitur, hanc anum nullis neque blandimentis, neque delinimentis assequi posse, vt ametur, aut eius amplexus expetatur, propterea quòd anus est. Huc pertinent Afranij versus, *Si possent homines delinimentis capi, Omnes haberent nunc amatores anus. Etas & corpus tenerum, & morigeratio, Hæc sunt venena formosarum mulierum. Mala atas nulla delinimenta inuenit.*

SVPERBO] fastidioso: quia te fastidit, atque aspernatur.

ORE ALLABORAND. EST TIBI?] ore tibi præterea laborandum est? ore tibi permulcenda & adiuuanda mentula est?

AD

A AD C. CILNIVM MÆ-
cenatem. Ode 9.

Metire nobis Cacubum.

Curam, metúmque; Casaris rerum iuuat
Dulci Lyæo soluere.

Præsentit voluptatem, quam percipiet, cum
Augustus de Antonio, & Cleopatra
triumphum aget.

Quando repostum Cacubum ad festas
dapes,

Victore latus Casare,

Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo,

Beate Macenas, bibam,

Sonante mistum tibijs carmen lyra,

Hac Dorium, illis Barbarum?

Vt nuper, actus cum freto Neptunius,

Dux fugit vstis nauibus,

Minatus urbi vincla, quæ detraxerat

B Seruis amicus perfidis.

Romanus (eheu, posteri negabitis),

Emancipatus femina,

Fert vallū, & arma miles: & spadonibus

Seruire rugosis potest:

Interque signa turpe militaria

Solaspicit conopeum,

Ad hunc frementeis verterunt bis mil-
le equos

Galli canentes Casarem:

Hostiliūmque nauium in portu latent

Puppes sinistrorsum cita.

Io triumphe, tu moraris aureos

C Currus, & intactas boues.

Io triumphe, nec Iugurthino parem

Bello reportasti ducem,

Neq; Africano: cui super Karthaginem

Virtus sepulcrum condidit.

Terra, marique victus hostis, Punico

Lugubre mutauit sagum.

Aut ille centū nobilem Cretam urbibus

Ventis iturus non suis,

Exercitatas aut petit Syrteis Noto:

Aut fertur incerto mari.

Capaciores affer huc, puer, scyphos,

Et Chia vina, aut Lesbica:

Vel, quod fluentem nauis coërceat,

REPOSTVM] repositum, reconditum, vt Od.
28. lib. 3. *promere reconditum Lyde strenna Cacubū.*

VICTORE LÆTVS CÆSARE] in præ-
lio nauali aduersus Anton. & Cleop.

SUB ALTA DOMO] δώματ' ἐν ὑποπόρρω, in alta
domo: vel sub tecto altæ domus.

SONANTE MISTVM TIBIJS] sic Od. 1.
lib. 4. *lyrag, & Berecynthie Delectabere tibiæ Mi-
stis carminibus, non sine fistula.* & Od. 19. lib. 3. *cur
Berecynthie Cessant flamina tibiæ?* Cod. Faern. &
vnus Vatic. habet, *Sonante mixtis tibijs carm. &c.*
quæ scriptura mihi non displicet.

HAC DORIUM, ILLIS BARBARVM] lyra sonante carmen Dorium, tibijs barbarum.
Per barbarum autem vel Phrygius modus, vel
Lydius significatur, licet aliter dicat Glareanus.
Nam Atheneus lib. 14. tradit ex Heraclida Pontico
lib. 3. de musica, quemadmodum tria totius
Græciæ genera sunt, nempe Dores, Æoles, Iones: ita tres harmonias esse duntaxat, Doriam
feu Doricam, Æoliam, Ioniam: Phrygiam autē,
& Lydiam à barbaris, qui Pelopem in Pelopone-
sum venientem secuti sunt, manauisse. Ac Dotia
quidem grauior, virilior, seuerior, & pene dicam,
tristior fuit: cui non admodum dissimilis erat Io-
nia antiqua, quæ degenerauit postea, à barbaris
mutata & corrupta. Æolia veiò remissior, hilari-
or, laxior, mollior denique, & ad res amatorias
aptior habebatur. Sed præstat hac de re ipsa He-
raclida verba ascribere: Ἀρμονίας γὰρ εἶναι τρεῖς. ποῖα
γὰρ καὶ γενέσθαι Ἑλλήνων γένη, Δωριεῖς, Αἰολεῖς, Ἴωνες. Οὐ
μικρὰς οὐδ' ὕψους διαφορὰς ἐν τοῖς τῶν ἡθεσὶ, Λακεδαιμόνιοι
μάλιστα τῶν ἄλλων Δωριέων τὰ πάσι δὲ φιλαπόνοιοι. id
est, Harmonias enim esse tres. Tria enim etiam
fuisse Grecorum genera, Dores, Æoles, Iones.
Cum igitur non parua inest in horum moribus
differentia, Lacedæmonij maximè aliorum Do-
rum patrium morem conseruant. Lucianus quo-
que in Harmonide his consertanea scribit, καὶ ἐ-
κείνης ἀρμονίας διαφυλάττειν τὸ ἴδιον, τῆς φρυγίας τὸ ἔνθεον ἢ Δυ-
δίας τὸ βακχικόν, ἢ Δωριεῖς τὸ σεμνόν. ἢ Ἴωνικὴς τὸ γλαφυρόν.
id est, & quod cuiusq; harmoniæ proprium est,
seruare: Phrygiæ, concitationem, & furoris diui-
ni similitudinem quandam: Lydiæ, agitationem
Bacchicam: Doriæ, grauitatem seueritatis plenā:
Ionicæ, hilaritatem lepidam, & concinnam. &
Aristoteles lib. 8. de rep. eo loco, vbi de harmo-
niarum dissimilitudine disputat, ostendens ex dif-
similibus cantibus aliter atque aliter affici audito-
res, Doriam Harmoniam solam ex omnibus aut
moderatos, sedatos, temperatos affectus in ani-
mis auditorum ingenerare. Verba Aristot. sunt
hæc, Ἐνθὺς γὰρ ἢ τῶν ἀρμονιῶν διέστηκε φύσις, ὡς ἀκρόντες
ἄλλως διαπέθεσθαι, &c. In eodem libro Phrygiam
harmoniam ait non rectè à Socrate esse relictam
acretentam cum Doria, præsertim cum ex orga-
nis tibijs reiecerit. habet (inquit Aristotel.) ean-
dem